

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 310

סוכות | שלושה שלבים לצאת זכאי מהדין

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 מה קשורה הטבעת?
- 6 שלשה ממדי עולם
- 7 כחה של אחדות
- 9 כל האזרח בישראל ישבו בסוכות
- 10 החובה לחבר את הארבעה לאחד
- 13 יום הושענא רבה
- 14 כיסוי ושמו 'טבע'
- 17 המיוחד שבנס פורים
- 20 שם המלך וטבעת המלך
- 21 הטבעת נמסרת ביד האדם!
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והתפתח ספר מודיע ורבינו דרב יודם נייסאל אברג'ל זיע"א

8771301 345 נתיבות ת.ד 666 הקציר 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 054-26-380-26

קו 'המאיר לארץ' לקבלת דגש של אור

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

מה קשורה הטבעת?

איננו יכולים להסתפק בפתרונות חלקיים בלבד. עלינו ללמוד מן ההיסטוריה: כשרצה פרעה לאבד את ישראל, שם את ידו רק על הזכרים ולא על הנקבות, ולא הבין כי הבנות נישאות לאחרים והן פרות ורבות ומהן יכולה האומה לצמוח מחדש.

אנחנו לא נחזור על הטעות הזאת, אלא נאבד גברים ונשים כאחד, אף לא נוכל להרשות לעצמנו לחוס על עוללים ויונקים, שהרי 'גדיים יעשו תיישים'. עלינו לפתור את הבעיה מן השורש, דהיינו: "לְהַשְׁמִיד לְהָרֵג וּלְאַבֵּד אֶת-כָּל-הַיְהוּדִים מִנֶּעֶר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בַּיּוֹם אֶחָד" (אסתר ג, יג).

אחשורוש שומע את הדברים ומהסס...
'שמע המן' - אמר - 'הלואי ויכולתי כבר להיפטר מהיהודים! אבל אני פוחד מהאלהיים שלהם, שלא יעניש אותי'.

כולנו בקיאים במגילת אסתר, אך למרות זאת נרענן את הזכרון:

במהלך גלות בבל ומדי חטאו עם ישראל. ומכיון שחטאו, ניתן כח להמן הרשע להציק להם.

המן ניגש לאחשורוש ואמר:¹

אדוני המלך, כשר וכמשנה במלכותך הרוממה, חש אני אחריות כבדה. לנגד עיני עומדת טובתו האישית של המלך, טובת הממלכה כולה, וטובת אזרחים חפים מפשע - טובתם הבטחונית וטובתם הכלכלית.

דע לך אדוני המלך! היהודים מהוים מפגע מסוכן לאנושות. אני חש צורך לקחת לידי את האחריות ואת היוזמה, להרים את הכפפה, לאזור אומץ, להיישיר מבט ולהגיד: הבה נמצא פתרון סופי לבעיית היהודים. הבה נסיר את הצל הקודר המעיב על האנושות.

מעין החכמה

1. קטע זה מעותק מקובץ ימי הפורים בהלכה ובאגדה (עמוד 65) לגאון הרב דוד שלום נקי שליטי"א.

עוצמת המילים הללו העכירו וגימדו את הרושם שנוצר בעקבות דברי היועצים. ועל פני אחשורוש נראתה כבר ההסכמה עם הצעת המן...
ואחשורוש אמר להמן: 'בוא נעשה בדיקה. ניקח שני פתקים, על אחד נכתוב את המילה 'כסף', ועל השני נכתוב את המילה 'יהודים'.

אם יעלו היהודים בידך והכסף בידי - הרי היהודים שלך. אך אם יעלו היהודים בידי והכסף בידך - גנוז בבקשה את הרעיונות שלך.

הסכים המן להצעה, ומיד ערכו ביניהם גורלות. ורוח הקודש צווחת ואומרת: "וְאֶל־עַמֵּי יִדּוּ גֹרְלָ" (יואל ד, ג)...

גרמו העוונות, ועלה העם בידיו של המן, והכסף בידיו של אחשורוש...

אחשורוש קם ממקומו וחיבק את המן: "יופי! אני כל כך שמח! יאללה לעבודה!... וכמו שנאמר: "וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן הַכֶּסֶף נִתָּן לְךָ וְהָעַם לְעֲשׂוֹת בּוֹ כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ" (אסתר ג, יא).

ואחשורוש לא מסתפק בזה, ובצעד תקדימי, הוא שולף מאצבעו את טבעת המלך ומעניק אותה להמן הרשע! וכמו שנאמר: "וַיֵּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טִבְעָתוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֵמָּן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי צֶרֶר הַיְהוּדִים" (שם פסוק י)...

והמן הרשע, מחייך בביטול: 'אל דאגה! הכל יהיה בסדר!'

אך הפחד לא עוזב את אחשורוש, והוא אומר להמן: 'יודע מה? הייתי רוצה לשאול את החכמים והיועצים שלי מה דעתם בענין'.

כאשר שמעו היועצים על תוכניתו של המן, הביעו כולם פה אחד את דעתם הנחרצת: לא שייך, לא בא בחשבון. היהודים הם עמו של האלקים, אשר נפש כל חי בידו - להגביה ולהשפיל, להמית ולהחיות. מי שמנסה לגעת בהם לרעה - נענש על כך בחומרא, וההיסטוריה כבר הוכיחה זאת!

דברי היועצים חוללו רושם כביר. הפחד מהעונש ריחף באויר...

המן הבין שיש לו הזדמנות אחת. בלבד. והוא התכנס בעצמו וריכז את כחותיו...

מתוך החלקים האפלים שבנפשו הוא הציף בעצמו פירורי טומאה וכפירה, פירורי שנאה ובוז. והפירורים הללו התחברו והתלכדו אחד לאחד עד שנהפכו לכדור ארס קטן וממית.

הכדור עלה בגרונו והגיע לפיו. ואז בפעם אחת הוציא את המילים: **'הקב"ה נטש את ישראל!'**

וסוף הסיפור ידוע. עד היום אוכלים **וכאן** חייבים לעצור ולשאול שתי 'אזני המן'.² שאלות:

מעין החכמה

המתגייס, הללו העידו בכל הקדוש והיקר להם שהאדם שנקרא להתגייס נולד לפני שלשים שנה, הוא עבר מזמן את גיל הגיוס. מול טענה שכזו לא היה לשופט שום פתחון פה.

השיטה הזו היתה מורכבת מעט יותר מקודמתה, זו הסיבה שאברכים מן השורה העדיפו לנקוט בשיטה הראשונה הקלה יותר לביצוע. לעומת זאת בעלי הגוף החזקים והחסונים שבחבורה, ביכרו את השיטה השניה, עבורם קל היה יותר להציג עצמם כמבוגרים מאשר לשכנע את הרופאים בחולשת גופם.

והנה, באחת הימים הגיעו עשרה בחורים לביתו של הגה"ק רבי יצחק מבוהוש זיע"א, להתייעץ עמו כיצד לחמוק מהגיוס.

מיד לאחר תפילת ערבית ניגשו אל הרבי ואמרו לו: 'רבי! כולנו קיבלנו מכתב גיוס לצבא הרומני ואנו מבקשים את ברכת הרבי'.

כל אחד בתורו ניגש אל הרבי מסר לידיו את הפתקה וקיבל את ההוראה כיצד לנהוג. 'תביא עדים לבית המשפט שיעידו שאתה מבוגר מגילך', הורה הרבי לאברך הראשון שניגש אליו, 'בעזרת ה' תינצל מהגיוס'.

האברך הראשון חזר לאחוריו ביראת כבוד, מיד ניגש הבא בתור. ושוב שומעים הנוכחים את אותה התשובה 'תביא עדים לבית המשפט'. ההוראה הזו חזרה ונשנתה שוב ושוב מפי הרבי. רוב בני החבורה כבר עברו וקיבלו את אותה הוראה, עד שהגיע תורו של ירחמיאל מוהליבר.

2. אנו מתארים לעצמנו שלפני שהמן נתלה על עץ גבוה חמישים אמה, הוא חש בטעמה של מרירות התבוסה. וזה סופם של כל שונאי ישראל, בעזרת ה'!

ובענין זה סיפר הגאון הרב שמעון טיקוצקי שליט"א (המבשר התורני, גליון 406 - עמוד כב), וז"ל:

אחת מהגזירות הנוראות שנגזרו על היהודים תושבי רומניה היתה גזירת הגיוס לצבא הרומני. והיהודים הוצרכו להתמודד עמה.

שתי דרכים מקובלות היו להתחמק מהגזירה:

השיטה הראשונה הנפוצה יותר לשחד את הרופא הצבאי בסכום של חמשה פרנק, הרופא מצידו כבר 'מצא' מחלה מסוכנת כל שהיא המקנת בגופו של הנבדק ומהוה סיבה לפטור אותו מלהתגייס לצבא הרומני.

השיטה הזו עבדה היטב ברוב המקרים, אבל היתה בה גם מדה לא מבוטלת של סיכון, לא פעם התגלה הרופא הצבאי כאנטישמי שונא ישראל, במקרה כזה לא רק שהפטור המיוחל לא ניתן אלא גרוע מכך היהודי עלול היה להישלח לכלא בעוון הצעת שוחד ונסיון עריקה מהצבא.

והיתה גם שיטה נוספת, שלטונות רומניה לא ניהלו בימים ההם ספר אוכלוסין מדוייק עם פרטיו ונתונו האישיים של כל אזרח, עובדה שאפשרה לחמוק מהגיוס בקלות. כל שנותר הוא להזמין לבית המשפט שני גויים זקנים שהתגוררו בשכונת להוריו של

ירחמיאל כננס לחדרו של הרופא הצבאי ומסר לידו חמש מטבעות. להפתעתו הרבה הרופא קיבל את השוחד בלי לומר דבר. נטל דף רשמי ושרטט (וקשקש) עליו כמה מילים לועזיות, הטביע את חתימתו ונתן לו אותו בפנים חתומות. ירחמיאל נפטר מחובת הגיוס ללא שום סיבוכים.

אבל השאלה המשכיכה לנקר בו במשך שנים: למה הורה לו הרבי להסתכן ולנקוט בדרך הזו. שאלה שאין עליה תשובה...

היתה זו שעת צהרים לוחטת, שדות התבואה הצהובים שליד הכפר הרומני 'ראזנוב' נעו קלות ברוח היום. יהודי בגיל העמידה, חבוש כובע מצחיה ומעיל ארוך, פסע בשביל העפר בין שורות השיבולים, פניו מועדות אל מבנה העץ במרכז השדה, ביתו של אנטון החקלאי.

זהו ר' ירחמיאל מוהליבר, מיוזענו, שהפך במרוצת השנים לסוחר תבואה מפורסם. מדי שנה הוא רוכש במיטב כספו כמויות אדירות של תבואה עוד בטרם הבשילה, כעבור כמה חדשים הוא מקבל את הסחורה ומוכר אותה ברווחים מפולפלים.

אחד הסוחרים הקבועים שלו הוא אנטון, חבר נעורים שלו שהפך לאיכר מפורסם. מדי שנה רוכש ממנו ר' ירחמיאל את היבול השנתי שלו, תמורת סכום גדול. השנה, משום מה, חלפו כמה חדשים אך אנטון מתמהמה מלשלוח את התבואה. תחילה סבור היה ר' ירחמיאל שמדובר בעיכוב זמני. ככל שנקפו הימים החל החשד להזדחל ללבו, משהו לא הריח לו טוב.

מה אתה רוצה? פתח אנטון בעצבנות את דלת ביתו.

מה עם התבואה ששילמתי עליה? שאל ר' ירחמיאל בעדינות.

ירחמיאל מוהליבר היה אברך חסון בעל זרועות איתנות, קשה היה לו להאמין שרופא כל שהוא יעז להעניק פטור רפואי לבחור ארו שכמותו. והוא בא לרבי שיברך אותו שימצא שני עדים שיעידו עליו.

הרבי קרא את הפתקה שלו ואחר הפטיר בנעימה אפופת מסתורין, 'לך אני אומר ללכת לרופא!...'.

צמרמורת חלפה בגוו של ירחמיאל, השמים נפלו עליו באותו רגע. הרבי שינה בן רגע את כל תוכניותיו. אבל למה? מדוע נגזר עליו להיות שונה מכל חבריו? ובכלל איזה רופא בעולם יסכים להעניק פטור רפואי לאברך בריא וחסון שכמותו, שנראה ההיפך הגמור מאדם חולה?...

לו היה מדובר בשאלה שגרתית הוא לא היה מהין לפצות פה, אך כיון שמדובר בענין כה גורלי הוא העז ואמר לרבי: 'רבי! הרי בפניה לרופא יש מעט סיכון, בפרט עבור אדם בריא כמוני, למה לא יורה לי הרבי לנהוג כמו חברי?'

'איך האב איין מאהל געזאגט, מער זאג איך נישט', השיב הרבי מבוהוש, 'אני אמרת את שלי פעם אחת, כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד!'

כל הדרך חזרה שקשק לבו של ירחמיאל לא פחות מאופני העגלה. הוא תיאר לעצמו שוב ושוב את הרגע בו הוא מתייצב לפני הרופא ומבקש 'פטור רפואי', צחוקו האכזר של הרופא הצטלצל באזניו כמצלתיים. ולמרות זאת, ברור היה לו שהוא יקיים את הוראת הרבי ככתבה וכלשוונה ויהי מה, אפילו הוא אומר לך על שמאל שהוא ימין.

כמה ימים לאחר מכן הגיע הרגע הגורלי.

אך כשמתבוננים בפסוק מגלים שהפסוק מדגיש גם את פעולת הסרת הטבעת מעל האצבע (וַיִּסֶר הַמֶּלֶךְ), דבר שנראה ללא צורך. ואם כן צריך להבין למה הכתוב הדגיש את זה?

א. מבואר בפסוקים הללו שאחשורוש העניק להמן את כל הסמכויות הנדרשות לבצע את זממו. וחלק מרכזי מנתינת הסמכות היתה נתינת הטבעת. וכמו שנאמר: 'וַיִּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טִבְעָתוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֶמֶן'.

מעין החכמה

הוא הבליע חיוך קטן והמשיך ללכת רגוע ושלי, איומיו של אנטון לא פעלו עליו מאומה.

ביום המשפט התייצב ר' ירחמיאל בהיכל בית המשפט המחוזי בעיר דורוהוי, כשלבס סמוך ובטוח בהצלחתו. אנטון מימש את איומיו, אחרי שגולל את גרסתו פנה אל השופט בקול מתקתק וגילה לו את 'הסוד הכמוס' שמסתיר ר' ירחמיאל על גילו האמיתי.

'אני הייתי חבר ילדות של ירחמיאל, גדלנו יחד באותו רחוב, שנינו שיחקנו יחד בארגז החול, לא יתכן שהוא גדול ממני בעשר שנים כפי שהוא טען בפני הוועדה הצבאית' - טען אנטון.

השופט לא זלזל בטענתו של אנטון. תיקו הצבאי של ר' ירחמיאל נשלף במהירות מהארכיב (מהארכיון) הממשלתי והובא לבית המשפט. השופטים עיינו בתיק בכובד ראש והאמת מיהרה לצוף על פני המים. בתיק הרשמי נכתב שחור על גבי לבן שר' ירחמיאל נפטר מהצבא מסיבות בריאותיות, לא בשל גילו המופלג.

האשמתו המופרכת של אנטון נדחתה לאלתר, הוא חוייב לשלם בחירוק שיניים את כל הוצאות המשפט, פיצויים ודמי עוגמת נפש לר' ירחמיאל, וכמובן את מלוא החוב...

'לא שילמת לי אפילו אגורה שחוקה' - השיב אנטון בלי למצמצץ - 'השנה מכרתי את היבול שלי לפיליפ סוחר התבואה מבוטושאן'.

בירור שערך ר' ירחמיאל בקרב איכרי הכפר העלה כי אנטון הפיל בפה עוד סוחרים וותיקים, הוא 'מכר' את יבולו לכמה סוחרים וגרף את הכסף לכיסו. המום ונסער מיהר ר' ירחמיאל להגיש תביעת ענק נגד אנטון הנוכל, כעבור כמה ימים נשלח צו עיקול על כל נכסיו ורכושו של אנטון.

אנטון לא התכוין לטמון את ידו בצלחת. 'חכה, חכה', אמר לר' ירחמיאל כשנפגשו במסדרונות בית המשפט, 'אני מכיר אותך מילדות, אני יודע את התאריך המדוייק בו נולדת, אני יודע שהתחמקת מהצבא בטענה שאתה מבוגר מגילך, כמו שעושים כל היהודים הרמאים. אני אגלה את הכל לשופט, אתה והעדים שלך תשבו בבית הסוחר עד סוף ימכם'...

ר' ירחמיאל עצר מלכת, המילים האחרונות העבירו בו צמרמורת אדירה. 'לך אני אומר ללכת לרופא!' הדהדו באוזניו מילותיו הנעלמות של הרבי מבוהוש בשעתו... רק עכשיו, אחרי עשרות שנים התברר לו למפרע מדוע הורה לו הרבי לקבל פטור רפואי מהצבא ולא נלקוט בדרך הפשוטה שהיתה עשויה לעלות לו כעת ביוקר...

הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב, ואילו **הסרת טבעת** החזירתן למוטב'...

ולפני שנשיב על השאלות נקדים...

ב. ויותר מזה! בדברי חז"ל (שנביא בהמשך) מבואר שעיקר הכח שקיבל המן מאחשורוש היה מהסרת הטבעת (ולא מהנתינה!), ודבר זה בוודאי פלא גדול!

וזה לשון חז"ל (מגילה יד.): 'אמר רבי אבא בר כהנא, גדולה

שלשה ממדי עולם

ומאהבת הבורא לעמו ישראל, העניק להם כחות ויכולות לפרוץ את הממדים הללו, ולעלות ולהתעלות מעליהם.

וכתב הגה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק דאנציגר זיע"א:³

הנה ידוע מה שאמרו בספר יצירה שיש בחינת עולם שנה נפש. והנה:

ראש השנה הוא בחינת 'שנה' - בזמן הקדוש הזה מגביה הקב"ה את האדם ומעלה אותו למעלה ראש, על ידי תשובה שלימה.

יום כיפור הוא בחינת 'נפש' - וזהו: "וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֲקֹת עוֹלָם" (ויקרא טז, לא) ... שבקדושה נפלאה מאור עיצומו של יום, הנפש נתרומם ונתעלה.

כידוע, העולם שלנו, המזדקר לעינינו בכל גשמיותו והווייתו, הוא עולם בעל ג' ממדים, שהם: **עולם**, **שנה**, **נפש** (ראשי תיבות: עש"ן). כאשר שלשת הממדים הללו קיימים, אנו יכולים להבחין במציאות הנקראת 'עולם', (אין אנו יכולים לתפוס בחושינו הגשמיים שום מציאות בעלת ב' ממדים).

ונבאר:

'עולם' - הוא שטח המקום שבו שוהה הנברא.

'שנה' - הוא הזמן בו חי הנברא.

'נפש' - הוא החיות האלקית הנותנת חיים לנברא.

ולא רק זה.

הג' ממדים הללו הם המגבילים את מציאות חיי האדם, ומקבעים את צורתו.

מעין החכמה

3. ישמח ישראל (תורה חלק ב, יום הכיפור - אות ג).

אך למרות זאת, הקב"ה חושק רק בכס (ולא באומות העולם), כי רק לכם יש כח להיות כלים לגלות בעולם את אור ה' יתברך הבלתי מוגבל.

כל יהודי ויהודי הוא סוד: 'מועט המחזיק את המרובה'.⁴ ולמרות שהוא מועט במספר ומקום, יש בכחו להכיל בתוכו את המציאות הרוחנית... **וכאמור**, בחג הסוכות זוכים לזכך את בחינת המקום, שזה סוד: 'מועט המחזיק את המרובה'...

ונמשיך בדרכנו...

וסוכות הוא בחינת 'עולם' [מקום] - בבחינת: "בְּצֶלַל כְּנָפַיִךָ תִּסְתַּיְרֵנִי" (תהלים יז, ח), מקום גבוה מעל גבוה... (עכ"ל).

והנה, על ידי חג הסוכות וכל היהודי לזכות לתקן את בחינת המקום'. ובכך לזכות לשלימות! וכמו שנאמר: "לֹא מִרְבֶּכֶם מְכַל־הַעַמִּים חָשִׁיק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם פִּי אֲתֶם הַמְעַט מְכַל־הַעַמִּים" (דברים ז, ז).

במציאות 'אתם המעט מכל העמים', מעט במספר ומעט במקום,

כחה של אחדות

כך: **כי רחימתין הוה עזיזא** - כשהאבה שבינינו היתה עזה (חזקה), **אפותיא דספסירא שכיבן** - היינו יכולים לישון

בגמרא הקדושה (סנהדרין ז). הובא כך: **ההוא דהוה קאמר ואזיל** - היה אדם שהיה רגיל לומר בכל הזדמנות,

מעין החכמה

ויש בזה הרבה מדרגות, שזה כלל ההתקרבות, שכל אחד מתפאר שהוא בחינת מועט המחזיק את המרובה. כי מהו האדם? רק חתיכת בשר ודם, ואף על פי כן זכה למרובה. זה למד כל כך הרבה תורה, וקנה לעצמו ידיעות בכל חלקי התורה הקדושה, וזה יגע וטרח בתפילות ובקשות ותחינות והתבודדות, ומייחד יחודים קדושים, עד שזוכה להשגות אלקות, שאי אפשר לתאר ולשער כלל, כי כל צדיק וצדיק כפי בחינת עבודתו ויגיעתו וטרחתו בתורה ובתפילה ובחודים, זוכה להיות מועט המחזיק את המרובה, היינו שהוא בעצמו מועט, חתיכת בשר ודם, ואף על פי כן זכה להשגות אלקות לאין ערוך כלל...

4. כתב הגה"ק רבי אליעזר שלמה שיק זיע"א (נהרי אפרסמון, חלק ב - עמוד תשנו), וז"ל:

זו מדרגה גדולה עד מאוד, שהאדם מסתובב בזה העולם הגשמי והחומרי, המלא העלמות והסתרות, המלא כיסויים, ואף על פי כן הוא מועט פחות שבפחותים, טיפה סרוחה, ואף על פי כן הוא זוכה להחזיק מרובה.

וזו מדרגה של כל צדיק וצדיק, אשר נולד מטיפה סרוחה, והוא בבחינת מועט, ואף על פי כן זכה על ידי גודל יגיעתו וטרחתו בעבודת ה' יתברך, עד שנעשה מחזיק את המרובה.

על אַרְוֹן הַעֲדַת אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֲצִוָּה
אוֹתָהּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות כה, כב).

והמרחק בין שני הכרובים היה קטן מאוד,
(שהרי ארון הברית היה גובהו תשעה

טפחים, והכפורת שמעליו גובהה טפה, הרי כאן
סך הכל גובהה של עשרה טפחים מן הקרקע, באורך
שתי אמות וחצי, ורוחב אמה וחצי).

כעבור שנים בנה שלמה המלך את בית
המקדש הראשון, בית גדול
ומפואר. ושטח ההיכל שבו היה ששים
אמה אורך (כל אמה היא ששה טפחים),
ועשרים רוחב, ושלשים אמה גובה.
והשכינה המשיכה, גם שם, לשרות בין
הכרובים⁵ (ראה הערה).

אך אחר שחטאו עם ישראל, אמר להם
הקב"ה: אין לי מקום לשרות
עמכם! ולא רק בין הכרובים אין לי
מקום, אלא אפילו בבית הגדול הזה -
אין לי מקום! שהרי "הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי
וְהָאָרֶץ יְהִי לִי כַּרְסִי וְאֵי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי" (ישעיה סו, א).

כמה אנשים על רוחב סייף (חרב)!
כלומר, שהיה די לנו במקום מועט.

השתא - עכשיו **דלא עזיזא רחימתין** -
שאהבתנו אינה עזה, **פוריא**

בר שיתין גרמידי לא סגי לן - מיטה
ברוחב של ששים אמות (שלשים מטר)

אינה מספיקה לנו!

פעם אחת עבר אותו אדם ליד רב הונא,
וכהרגלו אמר את משפטו הקבוע.

וכאשר שמע רב הונא את דבריו התכסו
עיניו בדוק של דביקות... ולאחר מכן הוא
אמר לסובבים אותו: דעו לכם שלמשפט
שהוא אמר, יש מקור בתורה הקדושה!

ורב הונא המשיך וביאר:

כאשר הוקם המשכן התגלה הקב"ה
למשה רבינו ובישר לו: 'משה!

מעתה אני אתגלה אליך מבין שְׁנֵי
הַכְּרֻבִים, ומשם אדבר עמך'. וכמו

שנאמר: 'וּנֹעַדְתִּי לָהּ שָׁם וְדַבַּרְתִּי אִתָּהּ
מֵעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר

מעין החכמה

של בית קודש הקדשים שעשה שלמה
המלך היתה עשרים אמה על עשרים אמה,
וכשהניחו את הארון באמצע קודש הקדשים
מדדו ומצאו שיש מכל צד של הארון
עשר אמות, אשר לפי זה הארון לא תפס
שום מקום בקודש הקדשים, וזאת משום
שהארון היה ממוצע בין המקום ובין למעלה
מן המקום.

5. בבית המקדש הראשון התגלתה בחינה עליונה
מאוד, בחינה הנקראת: 'נקודת הממוצע

בין המקום ובין למעלה מן המקום!'

וכך אמרו בגמרא הקדושה (בבא בתרא צט):
'מקום ארון אינו מן המדה'.

הארון שהיה מונח בבית קודש הקדשים
לא תפס מקום. והיינו כי מדתו

סוכות - כל האזרח בישראל ישבו בסוכות

ונסכם: מבואר מדבריו של רב הונא, שהכח להיות מועט המחזיק את המרובה, הוא האהבה! כי כאשר אוהבים יוצאים מגדרי המקום! (ולכן כשאוהבים אפשר לישון אפילו על חוד של חרב!).
ונרחיב עוד...

ואף על פי שבתחילה היתה שכינתו יתברך שורה בין הכרובים, עתה אין לה מקום ואפילו בבית גדול ששים אמה!...
וסיים רב הונא ואמר: נקודת ההבדל בין שני המצבים היתה באחדות ואהבה בין ישראל להקב"ה.

כל האזרח בישראל ישבו בסוכות

תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל
יִשְׁבוּ בַּסֹּכֹת" (ויקרא כג, מב).

מהפסוק הזה למדנו שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת,⁶

ובודאי מדובר באופן שהסוכה שייכת לאדם אחד וכל ישראל משתמשים בה על ידי שאלה **בזה אחר זה**, ומכאן יש ללמוד שסוכה שאולה כשרה.

והנה מצאנו להגה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זיע"א (שפע חיים, חלק ב - עמוד קכח) שאמר, וזתו"ד:

והנה לפי הכלל שאין פסוק יוצא מידי פשוטו, נוכל לפרש את הפסוק הזה כפשוטו - שכל עם ישראל יכולים לשבת בסוכה אחת בו זמנית, ביחד!

ויתירה מזו, מכיון שהגודל המינימלי לסוכה בכדי שהיא תהיה כשרה,

כל יהודי צריך שתהיה לו סוכה, ואם אין לו, הוא יכול להשאיל מחברו עצים וקרשים וסכך ולבנות סוכה - כך היא ההלכה.

אולם בתקופת המשנה עדיין היה דין זה נתון במחלוקת, בין רבי אליעזר לחכמים, האם אפשר לצאת **בסוכה שאולה או לא**, וכך הובא בגמרא הקדושה (סוכה כז:):

דעת רבי אליעזר שאדם לא יוצא בסוכה שאולה, שהרי כשם שאין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג הסוכות בלולבו של חברו, כך אין אדם יוצא ידי חובתו בכל שבעת ימי החג בסוכתו של חברו...

ודעת חכמים שאדם יוצא ידי חובתו בסוכה שאולה, שנאמר: "בַּסֹּכֹת

מעין החכמה

יחיד, ומכך הבינו חז"ל שמדובר על סוכה אחת.

6. המילה 'סֹכֹת' נכתבה בכתיב חסר וא"ו, שיש במשמעותה לשון

בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֻכּוֹת. לְמַעַן יֵדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא כג, מב-מג).

'פֶּלֶאֱזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֻכּוֹת' - היינו בסוכה אחת.

'לְמַעַן יֵדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם' - שהיה מועט מחזיק את המרובה, וכן בכל דור ודור כשיתנהגו באחדות ושלוה יזכו לנס זה.

גם כעת בזמננו, על ידי שיהודי זוכה לטוהר את לבו מכל קנאה ושנאה, ומוליד בלבו אהבה אמיתית לכל יהודי באשר הוא - יכול לזכות לבחינת מעט המחזיק את המרובה. ולזכות להבטחה: 'אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם' - על ידי מדה זו, של אהבה ואחדות אמיתיים, תזכו להשראת השכינה בתוכם...

ועתה נקפוץ רגע לפסח...

החובה לחבר את הארבעה לאחד...

אחד חכם, אחד רשע, אחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

היא ז' טפחים על ז' טפחים (שלוש דפנות של שבעים סנטימטר כל אחת), נוכל לפרש את הפסוק שכל ישראל, כל עם ישראל, יכולים להיכנס בתוך סוכה של ז' טפחים!

ואל לנו להתפלא על כך, כי כבר מובטחים אנו שאם נהיה ראויים, נזכה לצאת מגבולות הזמן והמקום, ונזכה לבחינת מועט המחזיק את המרובה! וממילא, כאשר נזכה לצאת מגבולות המקום, יוכלו כל עם ישראל לשבת בתוך סוכה אחת! ונרחיב יותר:

הטעם שהקב"ה ציוה אותנו על מצות סוכה דוקא בחודש תשרי, הוא, כי רק אחרי שעברו ימי הסליחות והתשובה, **ובני ישראל חזרו בתשובה על עבירות שבין אדם לחברו ופיסו וריצו איש את חברו**, הם מסוגלים לקבל את קדושת הסוכה.

כי בחג הסוכות מתגלה בחינת: 'מועט מחזיק את המרובה'⁷, וכמו שנאמר: **"בְּסֻכּוֹת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים פֶּלֶאֱזָרַח"**

בהגדה של פסח אנו אומרים: 'כנגד ארבעה בנים דיברה התורה:

מעין החכמה

"כל האזרח בישראל ישבו בסוכת" (ויקרא כג, מב), חסר וא"ו כתיב, מלמד שכל ישראל ראויין לישב בסוכה אחת (סוכה כז:), והוא סוד: 'מועט מחזיק את המרובה', וימעט מאלהי"ם - זו בינה...

7. וזה לשון המקובל האלקי רבי מנחם עזריה מפאנו זיע"א (יונת אלם, מהדורא בתרא מכת"י - חלק ד פרק ז):

11 מסילות אל הנפש

סוכות - החובה לחבר את הארבעה לאחד

הכתוב: "ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים" (ישעיה כז, יג) - שהם רובא דרובא של ארבעה בנים הנ"ל - "והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" (שם).⁸

וּכְתַב הגאון הרב עזריאל טאובר זיע"א (פרקי מחשבה - ירח האתנים, עמוד שיט), וז"ל:

בסדר ליל פסח אנו מדברים אל ארבעה בנים שונים, ולכן אנו מתייחסים לכל אחד באופן **שונה**. לחכם אנו מתייחסים בכבוד ובחביבות יתירה, ועונים על שאלתו בתשובה מפורטת (איך מפטירין...?). לעומת זאת לרשע מתייחסים בדחיה: 'הקקה את שיניו ואמור לו... לי ולא לא. אילו היה שם לא היה נגאלי. לתם ולאינו יודע לשאול עונים באופן ממוצע - לא קרבה ולא ריחוק, כפי עניינם.

בליל הסדר אנו מצווים לכנס את כל הבנים לשולחן אחד, ושם, לספר להם את סיפור יציאת מצרים.

וּכְתַב הרבי מליובאוויטש באגרות קודש (חלק ז' - עמוד לז), וזה לשונו:

והרי זוהי גם כן אחת הנקודות של סדר פסח, שהתחלתו לקבץ כל הארבעה בנים, אשר גם אם בהתחלת הסדר מהוים ארבעה סוגים שונים, אבל בסופו כולם עונים ואומרים פה אחד ובהתלהבות הראויה - 'לשנה הבאה בירושלים'.

יודוע אשר ענין 'ירושלים' הוא שלימות היראה, כמובא במדרש רבה (בראשית, פרשה נו - אות ז), וכמבואר בארוכה בספר ליקוטי תורה (להאדמו"ר הזקן, דרושי ראש השנה - דף ס ע"א) על

מעין החכמה

פניו, ולגבאי התמה הסביר - 'יהודי זה קרא עכשיו בהגדה את הפיסקא: 'כנגד ארבעה בנים דיברה תורה אחד חכם אחד רשע אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול', וכל פעם לפני שאמר את המילה 'אחד' חשב בתמימותו שה'אחד' הזה הוא כמו ה'אחד' שבפסוק 'שמע ישראל', ונמצא שיצר מארבעת הבנים (שאף הרשע כלול בהם) תפילה קדושה, כמו קריאת שמע'.

ואמר הגאון הקדוש רבי יששכר דוב מבעלזא, שכאשר סיפרו סיפור זה לאביו הגאון הקדוש רבי יהושע מבעלזא השתנה זיו פניו הקדושות לכמה גוונים. והבנתי שיש בזה דברים גדולים עד מאוד.

8. ליל הסדר, הגאון הקדוש רבי צבי אלימלך מדינוב מחבר הספר בני יששכר סיים עתה תפילת ערבית לווהטת, מתוך השתפכות נפש מופלאה, מלווה בשירים וניגונים שמיימים.

הגבאי המתין עד צאתו של הרבי וליהו לביתו, לפתע פונה הרבי לגבאי ואומר לו: 'הבה נסתובב בין בתי היהודים שבעיר ונראה כיצד עורכים הם את ליל הסדר'. וכך עשו.

בחולפם ליד אחד הבתים לפתע נשמע קול צעקה: 'א-ח-ד'... לא עברו שניות מעטות ושוב נשנתה אותה צעקה: 'א-ח-ד'... הרבי הקשיב וקורת רוח עצומה נראתה על

ומתאגדים יחד וחוזרים לבחינת הקדושה. שאפילו אצל רשע כקורח יתגלה בסוף החלק האלקי בתוך פנימיות לבו, וזה אותיות 'לולב' לו - לב, שאין יהודי בלי לב, והוא יתגלה בסוף כתמר.

בסוכות מתגלה שכל הבחינות השונות בישראל - בין אלו שהטוב נמצא בהן בגילוי, ובין אלו שהטוב נמצא בהם בכח בסתר, מתאחדים יחד, ומצורפים לחפץ של מצוה (הדי מינים), שמתוך כולם יחד מתגלה כבוד מלכו של עולם.

וזו נקודת ההבדל בין פסח לסוכות. בפסח אנו חוגגים את הארת אור אלקותו יתברך המתגלה מהחלק המאיר. שבעולם בהרחקת והבדלות הטוב מהרע.

לעומת זאת בחג הסוכות אנו חוגגים את הגילוי המיוחד של העתיד, התגלות אור אלקותו יתברך גם מהבחינות החשוכות, בבחינת: 'לתקן עולם במלכות שדי'.

לעומת זאת, בסוכות כל הבנים יושבים בסוכה אחת, ביחד בשוה. וכן במצוות הלולב, אנו אוגדים את ד' המינים יחד.

וכידוע, ד' המינים מקבילים לד' הבנים: **ה'אתרוג'** - כנגד החכם, צדיק הגמור. **ה'לולב'** - כנגד הרשע, שכידוע הזוהר דורש את הפסוק: "צדיק כתמר יפרח" (תהלים צב, יג) - על קורח, (סופי תיבות קר"ח).

ה'הדס' - כנגד התם, על דרך הכתוב: "כַּלֵּךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ" (שיר השירים ד, ז), שהתם מורה על שאין בו פגם ומום.

וה'ערבה' - כנגד **האינו יודע לשאול**, ערבה זה שפתים - 'את פתח לו'.

ובסוכות המצוה לאגוד כל המינים **ביחד**, שבסוכות כולם מתאגדים יחד, כל הבחינות נאספים

מעין החכמה

העצה על זה העירוב שמאסף עצמו בכלל ישראל. וזהו חשוב יותר לגרום ברכה, דכתיב: "ערבי נחל" (ויקרא כג, מ), וינחל - הוא על שם המשכת השפע. ונכתוב זה אצל ערבה דוקא כני"ל.

וימי החג מסייעין לזה שיוכלו בני ישראל להתאסף ולבטל כל אחד עצמו לכלל ישראל. ועל ידי זה יכולין לקבל ברכת

9. וזה לשון קדשו של הגה"ק רבי יהודה אריה ליב אלטר זיע"א (שפת אמת, לסוכות - שנת תרל"ד):

חג הסוכות שמתאספין כל בני ישראל כדאיתא בגמרא (סוכה כ:): 'כל ישראל ראוין לישב בסוכה אחת'. ונקרא חג האסיף' וגם מינים שבלולב הם כללות בני ישראל. כמו שאמרנו ז"ל: 'ערבה - מי שאין בו טעם וריח'.

מוזמנים להיכנס תחת צילו יתברך.¹⁰ וכל ישראל מצורפים יחד, תחת פסולת גורן ויקב, ושמחים על הגילוי המיוחד של סוכות - גילוי ההשגחה העליונה מכל הבחינות העולמיות בלי יוצא מן הכלל...
ונעבור ליום הושענא רבה...

יום הושענא רבה

הששה ימים הראשונים של סוכות הם כעין ענין אחד. ואילו היום השביעי הוא יום יוצא דופן, (בלפחות) ארבעה דברים שנוהגים בו. ונפרט:

על פי זה נוכל להבין מדוע מצוה לשמוח בחג הסוכות ביותר, כיון שהשמחה בלתי מוגבלת בעבור שהיא מתייחסת לכל הבחינות העולמיות בלי צמצום והגבלה.
אחרי הימים הנוראים, שבהם אנו נבדלים ונפרדים מהבחינות החשוכות, אנו

כיודע, חג הסוכות הוא שבעה ימים. ובהם מתקנים את בחינת המקום. אך כשמתבוננים יותר רואים שחג הסוכות מתחלק לשנים: ששה ימים ויום שביעי.

מעין החכמה

יום אחד התאספו כולם, והחליטו: אנחנו מקבלים על עצמנו לא לצאת מהסוכה כלל. **וכדי** לחזק זאת, נשבעו בנדר על דעת רבים שאין לו הפרה!

אותה שנה, בחג הסוכות נשבו הרוחות בעוז, עננים כהים ואפלים התקבצו ובאו מארבע כנפות הארץ, ברקים הבהיקו, ופיצוצי הרעמים החרידו...

אולם, אותם חסידים לא התרגשו כלל, הם ישבו בתוך סוכתם ועבדו את בוראם בלהט ובחיות, במתיקות ועריבות...

הקור הנורא הלך והתגבר...

הקב"ה ראה את מסירות נפשם, ושלח ענן ולקחם למדינה אחרת בה שרר החום, וכל זה כדי שלא יסתכנו בצער הקור בחורף בהיותם בסוכה.

השנה כראוי כדאיתא: 'כלי מחזיק ברכה - הוא שלום', והוא בחינת: 'יוסף הצדיק', וכתוב: "ועמד כולם צדיקים" (ישעיה ס, כא).

ועל דרך זה בימי חג הסוכות אנו מקריבים שבעים פרים - כנגד שבעים אומות העולם (פר לכל אומה), ואזי גם הם זוכים לתיקון, ומצטרפים לבחינת הקדושה...

10. הגה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע"א, היה רגיל בכל שנה לספר בחג הסוכות את הסיפור הבא (בארת המים - עמוד צח):

בזמנים הקדמונים התגוררו בעיר אחד קבוצה גדולה של חסידים אשר עבדו את בוראם בכל כחם. כל המצוות היו חביבות ויקרות בעיניהם, ובפרט מצות סוכה.

הם היו דבוקים כל כך באהבת מצות סוכה והרגישו נועם אור קדושת אהבתה... והאהבה הלכה וגברה, והאש ליחכה בכל עוז...

בראש הלולב היו עושים קשר כעין טבעת, שיאחז את הענפים לבל ינועו אנה ואנה. וביום הושענא רבה היו מתירים את הקשר מראש הלולב.

ד. הקפת התיבה 7 פעמים.

ה. מנהג חביטת ערבה.

ועתה ברצוננו להתמקד בנקודה השלישית - התרת אגודו של לולב.

אך לפני כן, נקדים...

דבר ראשון היום השביעי מחולק מהששה ימים הקודמים שיש לו שם מיוחד לעצמו, והוא נקרא 'הושענא רבה'.

ב. ביום הושענא רבה מרבנים בתפילות ותחנונים, ונוהגים להיות ערים כל הלילה.

ג. להסיר את האגד מהלולב. וכמו שכתב מר"ן השולחן ערוך (או"ח, סימן תרסד - סעיף א), וז"ל: 'ונוהגים להתיר בו אגודו של לולב'.¹¹

כיסוי ושמו 'טבע'

כל, ללא חציצין! ולא נועדה היצירה אלא ליצור מציאות של חומר המסתיר בחובו את גילוי המציאות האלהית.

המציאות הגשמית כפי שהיא נתפסת בחושים הגופניים הכהים 'מכסה את הפנים' - פני הקדושה הנעלמים. משגה את העין ומטעה את האדם להתייחס אליה כליש' בעל קיום עצמי.

החוקיות שבדרכי הטבע - "חֲקֵי-נֶתַן וְלֹא יַעֲבֹר" (תהלים קמח, ו), נועדה לשמש כסות ומעטה למציאות האלקית

בשיחה שמסר הגאון הרב חיים יעקב גולדויכט זיע"א, אמר כך:¹²

הקב"ה ברא עולמו בצורה כזו שיהיה בעל חוקיות קבועה מתמדת - "עַד כָּל-יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף יוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ" (בראשית ח, כב).

וכמאמר החזון איש: 'הטבע, הוא הרצון המתמיד ביותר של בורא עולם'.

כי תכלית הבריאה היה, ליצור מקום של הסתר לאור האלקי. שהרי לפני שנברא העולם היה גילוי כבודו יתברך מאיר וממלא

מעין החכמה

פירוש 'כפת' חסר וי"ו כתיב, משום דששה ימים קשור ודומה לכף אחת, וביום השביעי מתירין אותו!...

12. אסופת מערכות (שמות - עמוד רכו).

ומאותה עת הצמידו להם את התואר 'אנשי סוכות' על שם נס זה.

11. וכתב הב"ח (או"ח, סימן תרסד - ד"ה יומ"ש ויש נוהגין להתיר בו אגודו), וז"ל:

להבחין ביאל מסתתרי מאחורי התהליכים, המושך בחוטי ההויה ומניעם. ותכלית עבודתנו בעולם היא, לעורר ולהחיות בקרבנו את ההרגשים הללו הבוקעים מתוך לוט הערפל, ולחוש כל שעה, ביד אלקים המפעילה בחביון כל חללא דעלמא.¹³

וסוף דבר, מי שזוכה, לומד שלא לראות שום חילוק בין נס לטבע, שהטבע בעיניו אינו אלא נס מתמיד מתמשך... ונרחיב עוד...

הטמירה, החפונה במעבה החומר. שאלמלא חוקיות מתמדת זו, היתה הנקודה הרוחנית הפנימית בוקעת ופורצת את הלבושין, ולא היה מתקיים היעוד המתנה - "אכן אתה אל מסתתרי" (ישעיה מזה, טו)!

וחוקיות בלתי משתנית זו, העומדת בתשתית כל מהלך של טבע, עלולה חלילה, לקבוע בלב אדם, תחושת ניתוק ממקור החיים האלקי. ופקידתנו היא להשיל את המסך ולדלות את ניצוצות ההארה האלקית מתוכו של עולם הטבע...

מעין החכמה

ולא טיפש קטן, והחליט לחמוד לו לצון. חמק לחצר והחליף את העז בתיש.

אכל האיש ושתה, התיר את התיש והמשיך בדרכו. בבית קיבלו את פניו בשמחה, התיש שוכן אחר כבוד בדיר שהוכן עבורו, והאשה מיהרה החוצה וכלי חליבה בידה. כעבור רגע שבה, נסערת כולה. 'בטלן שכמותך, לא יוצלח!! - הגירה את חמתה על ראש בעלה - 'חדל אישים אתה, אפילו עז אינך יכול לקנות!' 'קניתי' - התגונן.

'לא קניתי' - ענתה.

'הנה, היא בחוץ.

זה לא היא, זה הוא. הכלל, ששון ושמחה. זה אומר: 'עז קניתי, וזו אומרת: 'תיש הבאתי. מיהר החלמאי ואחז את התיש בקרנו, פנה לשוב אל הכפר לעורר מהומה על שרומה. בדרך סר אל הפונדק לנוח מעט מרוגזו. קשר את התיש לעמוד שבחצר. חמק בעל הפונדק והמירו בעז.

13. סיפר הגאון רבי שלום מאיר ולך שליט"א (מעייין המועד - ימים נוראים, עמוד ש), וז"ל:

חלם היתה עיר ואם בישראל. משום מה החליט הפולקלור העממי לעשותה לקריית השוטים טובי - הלב, להופכה לשם נרדף לתמימות מטופשת. כמו, למשל בסיפור הבא.

זוג חלמאים חסך פרוטה לפרוטה. הפרוטות הפכו לדינרים, והאשה אמרה לבעלה: לך נא אל אחד הכפרים וקנה בשבילנו עז. העז תתן לנו חלב, נחבץ גבינה, נשתה ונאכל, ואף נמכור מעט, ותבוא הרווחה.

שמע החלמאי בקול אשתו, נטל את הכסף ונשא את רגליו. בדרכו סר לפונדק, הטיב לבו במאכל ומשקה והמשיך בדרכו אל הכפר. שם קנה עז חולבת ופנה לשוב לעירו. התנהל לאיטו, והעז בעקבותיו. כיון שהגיעו לפונדק קשר את העז לגדר ונכנס לפוש מעט. נכנס עמו בעל הפונדק בדברים וראה שלפניו חלמאי טיפוסי, לא חכם גדול

חמש מטבעות בלבד, ואם העצה עוזרת - עוד שתי מטבעות מהצד'. בואי נלך אליו...

על פתח הבית נשמעו צעקות, 'היועץ' יצא החוצה והבעל התחיל לצרוח: עזור לי, חלץ אותי, עז קניתי, עז חולבתי!

תיש - צווחה אחריו האשה - תיש ולא עז!!!

הוציא הבעל את כתב העדות, הוציאה האשה את התיש מהדיר.

היועץ גירד בפדחתו ואמר: בדבר כזה מסובך מעולם לא נתקלתי, עלי לכנס את כל חכמי העיר לנסות למצוא פתרון.

שבעה ימים ושבעה לילות התלבטו והתחבטו, ישבו ודנו, ולבסוף החליטו פה אחד, אין ספק בדבר: לפנינו זן חדש של בעל חיים. בכפר - היתה זו עז, ועד הגיעה לחלם - הפכה לתיש...

נו, בטח אנו צוחקים לטיפשותם, ומרחמים על השבוע שבזבזו מחייהם. אולם, עלינו לדעת, שסיפור זה, הוא בעצם משל הממחיש את התנהגותנו - בני האדם המסתובבים בעולם!

אנו מתהלכים בעולם, מרוכזים בעצמנו, ואין אנו זוכרים שהקב"ה מביט וצופה עלינו, ומחכה שנפנה אליו ונבקש ממנו. וכדי לעורר אותנו הוא שולח לנו מדי פעם 'תזכורות', ובמקום לזהות את 'המקור' ולפנות ישירות ל'מעורר', אנו מחליטים שמה שעובר עלינו זה 'יצור' כזה, והוא הגורם לנו צרות.

לתסמיני חוס גבוה וקוצר נשימה קוראים 'קורונה'. להצטננות קוראים 'שפעת'. למחוסרי עבודה קוראים 'מובטלים'...

אך האמת, שלהכל קוראים: הקב"ה, שמבקש: הזכרו בי, פנו אלי ואושיע אתכם!

המשיך האיש בדרכו, בא לכפר וחולל מהומה. זקף הכפרי גבות, נטל ספל ומילאו חלב מעטיני היצור. מה רוצה ממנו החלמאי התמהוני, מה פרץ עליו פרץ? נוכח הלה שחולל מהומה על לא מאומה, נבדק ונכלם ביקש סליחה ופנה לשוב לעירו. בדרכו סר, כמובן, לפונדק, והגיע לביתו עם התיש המוחלף...

נו, אין לתאר את קבלת הפנים שציפתה לו. מבלבל ומסוחרר גרר את התיש בקרני ומיהר לשוב עמו לכפר. לא נח בשום מקום בדרך, חוץ מחניה קצרה בפונדק. מובן שהגיע אל הכפר עם העז החולבת, וצעקותיו החרידו את כל הכפר. והמוכר תמה. ניגש וספל בידו, ומילאו חלב...

עמד החלמאי, מטרה למבטי בוז וחיוכי חמלה. עמד ואמר: איני מבין מה קורה פה! אין להכחיש את העובדה: עז קניתי, עז חולבת. אך מה אעשה ואשתי טוענת שזה תיש, ומאשימה אותי שאני בטלן וחדל אישים. לכן, אבקש מכל הנוכחים לחתום לי על כתב עדות, שעז היא זו - ולא תיש, עז חולבת, כמו עיניכם ראייתם!

בפראי צחוק ובבדיחות הדעת נכתב ונחתם כתב עדות, כי יצור זה עז חולבת הוא בלא פקפוק.

נטלה החלמאי ושב בלב קל, המכתב בכיסו והעז אחריו. בפתח הפונדק נקשרה העז, והוא נכנס להטיב את לבו. לאחר שעה קלה המשיך בדרכו, כשהוא מושך את התיש אחריו.

דקות מועטות לאחר שובו לביתו, הגיחו החלמאים מבתיהם לשמע הצעקות הרמות שבקעו מביתו. ולפתע, נפתחה הדלת בסערה והבעל עף דרכה נוחת בתוך שלולית של בוך...

הבעל קם, ניער את עצמו וניגש לאשתו: אשתי היקרה, עד מתי נריב? את זוכרת שבמרכז העיריה ישנו בית ועליו תלוי שלט גדול ובו נכתב: 'עצה לכל דבר בעד

המיוחד שבנס פורים

ההשגחה האלהיית (מה שמתחת לטבעת) ונוקת את כחה משם הוי"ה.

ובזמן גאולת מצרים התגלתה השגחת הוי"ה, ושידדה את כל מערכות הטבע, עד שהתקיים: "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה" (שמות יד, ח).

מה שאין כן בנס פורים, שהיתה הגאולה גאולה נסתרת!

'כי הגאולה (של פורים) **היתה נס נסתר,** ונתכסה במעשה טבעים, **שלא כדרך**

נסים ראשונים בימי צאתם מארץ מצרים, אך הצטרפות טבעים מרובים לסבב רוח והצלה ליהודים... זהו יורה לעיני כל חי, כי ההשגחה הוי"ה משולבת במעשה האלהיים המסודרים על טבעם ברצון המנהיג, ואין שום דבר במקרה ח"ו...¹⁵

ונסכם: המיוחד שבנס פורים היה, שלא ראו בעיני בשר שידוד מערכות הטבע, ולא ראו אותות ומופתים. אדרבה, לכאורה הכל היה נראה מהלך טבעי, לחלוטין. 'מהלך' שנמשך על גבי תשע שנים!...

כך כתב הגה"ק רבי יצחק אייזיק כ"ץ זיע"א:¹⁴

אחד מהתכשיטים הידועים היא ה'טבעת', ועניינה חתיכת מתכת, בצורת עיגול, המקיפה את האצבע. והטבעת הזאת מסתירה ומכסה את שטח האצבע שבתוכה.

והמילה 'טבע' היא אותו ענין של ה'טבעת' (וההבדל ביניהם הוא רק באות תי"ו), המקיף ומכסה את מציאות הקב"ה שבתוכו.

וזה לשון קדשו:

'ואמנם מילת טב"ע בעצמו טעמה מלשון סיבוב כעין טבעת המקפת על האצבע, והיא מסבבת על מה שבתוך הטבע, בסוד: 'איהו גו כל עלמין' (תרגום: הקב"ה נמצא בתוך כל המציאות), והוא סוד: 'קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא' - שהוא סוד חוט אין סוף ברוך הוא הנמשך אל תוך המסבבים מן העולם ועד העולם'...

והנה, הטב"ע יונק את כחו משם אלהיים, ולכן אלהיים גימטריא 'הטבע', וכן גימטריא 'הכסא'. ואילו

מעין החכמה

מכל עבר התאספו ובאו חסידים ואנשי מעשה, וגם אנשים עמלי כפים, להשתתף בסעודת פורים בביתו של הרב, שכן, הצדיק רבי פינחס היה נוח לבריות עד מאוד, ואזנו

14. ברית כהונת עולם (מאמר 'חסתר אסתיר', פרקים ז-ח).

15. יום פורים, בביתו של הגה"ק רבי פינחס מקוריץ, רבתה השמחה,

הכומר התרצן באחת, הרהר מעט, ואז אמר, בוא עמי! יצאו החוצה, הכומר פנה ליהודי ושאלו: אתה בטוח? והיהודי: כן, חפץ אני בכך, מאוד!

אחוז בחגורה שלי אנחנו ממריאים... מקומות, נופים ועיירות חלפו במהירות וכעבור רבע שעה של תעופה נחתו על הר גבוה מאוד. הכומר פנה ליהודי ואמר לו: כאן בית הספר לכישוף! ונעלם!

היהודי נשאר עומד לבדו, רוח חרישית החלה לנשב, טיפות גשם שחורות טפטפו, ולפתע... נחש גדול זחל לעברו, ניצוצי אש ניתזים מפיו...

הנחש ניגש אליו עיניו האדומות ננעצו בו בחוזקה, ולחישה ארסית נשמעה: מה אתה עושה כאן? ... זיעה קרה כיסתה את גופו של היהודי, גופו החל לרתות מפחד ובהלה: בא... באתי לכא... לכאן ללמוד חכמת הכישוף.

שאלו הנחש: באיזו מדינה התגוררת? והיהודי: במדינה פלונית. והנחש לחש: כעת צריך אתה לשכוח שאתה ממדינה פלונית. והאיש קיים דבריו והעביר אותה ממחשבתו ושכח.

ושאלו: מאיזו עיר אתה? והשיב: מעיר פלונית. תשכח גם העיר, ושכח כנ"ל. חזר ושאלו הנחש: היש לך אב ואם? והשיב: יש לי. ואמר לו הנחש: תשכח אביך ואמך, ושכח גם כן כנ"ל. כך שאלו הנחש על כל פרט ופרט ואמר לו שישכח, והאיש שכח הכל.

ואחר כך חזר ושאלו הנחש: מאיזה עם אתה? והשיבו: מזרע היהודים אני, מבני אברהם יצחק ויעקב. אמר לו הנחש: תשכח גם זה שאתה יהודי! והשיבו האיש: הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה ושכחתי.

כרויה תדיר, להאזין לשיחו של כל יהודי, באורך רוח ובסבלנות אין קץ.

ואז, בעיצומו של המשתה והשמחה היה רבי פינחס פותח ומספר (אמרי פינחס השלם, חלק ב - עמוד רט):

בעיר אחת התגורר כומר שונא ישראל שהיה בקי מאוד בחכמת הכישוף, והגם שהיה לו כבוד מכל אנשי עירו אש השנאה שבערה בלבו לא נתנה לו מנוח, בכל פעם שראה יהודי היתה אש השנאה מתלקחת בקרבו ונהפכת למדורה לוחטת המתיצה גיצי אש.

ומכיון שהיה מכשף גדול, החל להשתמש בחכמת הכישוף להזיק ליהודים, והצליח לגרום נזקים גדולים לכל ישראל הדרים בעיר הזאת.

לאותו כומר היתה חולשה גדולה לשתיה חריפה, בכל פעם שזכר בבקבוק השכר דמו היה בוער והיה רץ למסבאה לשתות יין.

אותה מסבאה היתה שייכת ליהודי, ומכיון שנפגשו כל יום נוצרה ביניהם ידידות. יום אחד פנה היהודי לכומר ואמר לו: האם תסכים ללמד אותי את חכמת הכישוף?

והכומר השיב: אם תתן לי לשתות אצלך שלש שנים רצופות כמה שארצה, אלמד אותך את חכמת הכישוף. והיהודי הסכים.

במשך שלש שנים שתה הכומר כמויות עצומות של שתיה חריפה... בכל מקום ששהה נדף ממנו ריח חריף של אלכוהול...

שלשת שנות השתיה הסתיימו... הכומר כהרגלו נכנס למסבאה... היהודי ניגש אליו ואמר לו: קיימתי את חלקי בעסקה, עכשיו תורך.

וכך באו אליו חיות טמאות עד אין שיעור גדודים גדודים ומחנות עד אין חקר, ורצו אליו בחמת רוחם לקורעו לקרעים והוא עשה את שלו רק צווח: 'שמע ישראל!' ומחמת זה לא היתה להם שליטה להתקרב אליו וכאשר קרבו אליו נתבטלו מכל וכל ונעלמו ממנו. ואחר כך באו גדודים אחרים מינים ממינים שונים, בכל פעם יותר ויותר, ונחשים ועקרבים וכולם נתבטלו.

היהודי הרגיש כבר אפיסת כחות, ריח המוות עלה באפו, והנה לפתע הופיעו חזירים מכל הסוגים ומכל הגדלים, נוחרים ויורקים להבות אש... היהודי ריכז את שארית כחותיו וצעק: 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד!'... והתעלף.

כאשר התעורר מצא את עצמו שוכב על גבי מצע רך של דשא, מסביבו הכל פורח ולמרגלותיו זורם ערוץ קטן של מים צלולים... היהודי התאושש והחל ללכת ולחפש את ביתו. במשך שלש שנים! צעד, עד שהגיע לביתו.

כאשר הגיע, פנה לכומר ושאלו: למה רימיתני שהולכתני למקום רחוק כזה מקום חושך וצלמוות!?

השיב לו הכומר: עשיתי את זה לטובתך, מכיון שראיתי שיש לך כחות יותר ממני, הבנתי שאין לי מה ללמד אותך ולכן לקחתי אותך למקום שבו תלמד הכי טוב.

והיהודי שאל: כחות יותר ממך? והכומר השיב: בבואי לביתך בבוקר בשעה שנטלת ידך ראיתי שנפלו מאצבעותיך קליפות וחיצונים הרוגים לאלפים ולרבבות, וגם בעת שלבשת הטלית קטן עם הציצית גם כן נפלו מהציצית קליפות וחיצונים הרוגים לאלפים ולרבבות, ולי אין כח כזה!

רבי פינחס מקוריץ היה מסיים את הסיפור, וממשיכים היו בסעודה ביתר שמחה...

וחזר לשאלו: למי אתה עובד? והשיב האיש: אני עובד לאלקי אברהם יצחק ויעקב אשר ברא שמים וארץ וכל ברואי מעלה ומטה ומלכותו בכל משלה והוא זן ומפרנס לכל הברואים, אותו אני ירא!

אמר לו הנחש: לעת הזאת צריך אתה לשכוח מאלקיך...

נקודת היהדות שבקרב נדלקה, אותה נקודה בת אלפי שנים ששום מים לא הצליחו לכבותה, ושום סופות חול וערימות עפר לא הצליחו לכסותה, נקודת היהודית שעל קדושתה נשרפו, נטבחו ונהרגו היהודים מתוך שירה, אהבה וחזוה!

והיהודי צעק מתוך הנקודה האמיתית שבלבו: מה' יתברך אינני רוצה לשכוח! 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד!' תעשה מה שאתה רוצה, לא אשקר באמונותי ח"ו, והריני מקבל על עצמי למסור נפשי על קדושת שמו יתברך!

והנחש לחש בזעם ואמר ליהודי: הלא תדע כי כעת אתה בדינו, ואנו יכולים לעשות עמך כחפצינו ומוכרח אתה לכפור... והוא באחת שאינו רוצה לכפור רק צווח שמע ישראל בקולי קולות.

רוחות החלו לנשב, צמרות העצים התנועעו, ברקים האירו רעמים התפוצצו, וענן גדול חשוך אט לכיוונו...

ומשום מקום הופיע עדר פילים והחל רץ לכיוונו, והיהודי צעק: 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד!' והם נעלמו. ומיד הופיעו להקת צבועים צוחקים צחוק מאיים... והיהודי צעק: 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד!' והם נעלמו.

יותר מכל שאר החגים! בעקבות נס פורים, קיבלו עם ישראל את התורה מאהבה!¹⁶
וצריך להבין מדוע...?

ולמרות זאת, למרות שבפורים לא התגלתה השגחת הוי"ה (בגילוי), ההשפעה של נס פורים על עם ישראל, היתה גדולה מאוד,

שם המלך וטבעת המלך

נבע שאחשוורוש קיבל מצד כחות הטומאה שם וטבעת,¹⁷ ולכן 'אחשוורוש' (גימטריא: 821) עולה בגימטריא 'שם, טבעת' (821), בהיות אחיזתו משני בחינות אלו, ולכן חשב שיש בכחו לעשות כליה לאומה האוחזת בשם וטבעת המלך סתם.

וכל הסיבה ששם הוי"ה נטמן בתוך הטבעת, היתה בגלל שהשתחוו לפסל שבנה נבוכדנצר, וזה גרם שהגבירו בזה כח אלהים אחרים וסילקו מעצמם צלם אלהים קדושים הבלתי מתפרד משם העצם, כי הוי"ה הוא האלהים'. וגרמו בזה שהסיר המלך סתם את טבעתו ונתנה להצורר המקטרג ונסתלק השם כביכול מן הטבעת...

וזה מה שנאמר: "וַיִּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טִבְעָתוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֶמֶן בֶּן־הַמֶּדְיָא הָאֲגָיִי צָרָר הַיְהוּדִים" (אסתר ג, י) - כל 'הטבע' (טבעת) נמסר בידיו של צורר היהודים.

ממשיך הגה"ק רבי יצחק אייזיק כ"ץ זי"ע"א, וכותב:

כאמור, הטבע' יונק את כחו משם אלהים, ולכן אלהים גימטריא 'הטבע', וכן גימטריא 'הכסא'. ואילו ההשגחה האלהית (מה שמתחת לטבעת) יונקת את כחה משם הוי"ה.

והנה, שם הוי"ה הוא הנקרא 'שם המלך'. ושם אלהים נקרא 'טבעת המלך'.

כי שם המלך סתם הוא שם העצם והוא הכותב בשם עצמו, וחותם בטבעת המלך בחינת אלהים.

והנה 'השם' מכוסה 'בטבעת', וכאשר יהיה מכוסה לגמרי ח"ו ולא נראה בעולם כי אם הנהגת הטבעת שהוא ענין הטבע, יתגבר כח הדין מבחינת אלהים...

ובזמן מלכות אחשוורוש היה השם (שם הוי"ה) טמון בתוך הטבעת. ומזה

מעין החכמה

16. וזה לשון הגמרא הקדושה (שבת פח): אמר רבא, אף על פי כן הדור קיבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב: "קיימו וקיבלו היהודים" (אסתר ט, כז) - 'קיימו' מה ש'קיבלו' כבר...

17. וכמו שנאמר: "בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחְשֻׁרְשׁ נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּטִבְעַת הַמֶּלֶךְ" (אסתר ג, יב).

לגמרי, כאשר נמשך אליהם הדעת להאמין אמונה שלימה בהשם יתברך המנהיג את הטבעת לרצונו...

ואז נכנסו לפנים מחומת הטבעת להיות להם ידיעה בשם הפנימי אליו.

וזה: 'גדולה הסרת הטבעת', להיות הנס מתלבש בעולם המוטבע, ואפילו הכי יוסר כיסוי הטבע ויתראה מה שלפנים ממנו, וזה מחזיר למוטב ודאי יותר מבחינת מ"ח נביאים ושבע נביאות שהיה בחינת נבואה ממה שלמעלה מן הטבע לגמרי, ולא יועיל כל כך להחזיר למוטב את החוטא המוטבע, כי אם בחינת התגלות מה שלפנים מהטבע עצמו, הוא התפשטות האור עד אין תכלית לתתא, שהוא יחזור למוטב ודאי, לא ידח ממנו כל נידת...

ונחזור להתרת האגד ביום הושענא רבה...

ממשיכים חכמינו הקדושים ומגלים, שדוקא הסרת הטבעת - החזירתן למוטב.¹⁸ והענין: שדוקא 'הטבעת' נמסרה להמן, מה שאין כן 'השם' נשאר לישראל. וזה גרם (בחינת 'השם') התעוררות לכל ישראל לזעוק אל הוי"ה.

והנה על ידי התעורר הצעקה ותפילה גרמו במעשיהם להעביר הטבעת מהמן ולהמשיך אליו בחינת השם.

אך למרות זאת הם עדיין לא זכו לגאולה שלימה, ולכן לא האיר בהם עדיין בחינת 'שם' לבד בלי הלבשת 'הטבעת', ולכן לא זכו לנסים גלויים כמו שהיה בגאולת מצרים.

אך על כל פנים זכו לגילוי השם תוך בחינת טבעת, והשיגו כי הוי"ה הוא האלהי"ם, והיה זה כעין הסרת הטבעת

הטבעת נמסרת ביד האדם!

בטבעת המלך אין להשיב" (אסתר ח, ה), שאחר החתימה בטבעת אי אפשר לבטל הגזירה, ובעת שקרה הנס נתן אחשוורוש לאסתר שיעשו אגרות חדשות ובכך לבטל הגזירה הראשונה.

בשיחה שמסר האדמו"ר מצאנז, רבי צבי אלימלך הלברשטם שליט"א, אמר כך:¹⁹ **הענין** שמורידים הטבעות מהלולב בהושענא רבה, דהנה מצינו במגילת אסתר: "כתב אשר נחתם

מעין החכמה

החזירות למוטב, ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב'...

19. הובאו דבריו בגליון בחצרות החיים (חלק מז - עמוד צ).

18. וזה לשון חז"ל (מגילה יד.): 'אמר רבי אבא בר כהנא, גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא

אולם בדרך פנימית יותר מבאר מרן הבן איש חי (ש"א, פרשת וזאת הברכה - אות א) שיום זה הוא סיום החמישים ואחד (נ"א) ימי רצון שהקב"ה נתן לעם ישראל בחסד עליון לעשות בהם תשובה ושתתקבל תשובתם, והם: שלשים יום של חודש אלול, ועשרים ואחד יום של חודש תשרי עד יום הושענא רבה שהוא היום הנ"א. ולכן הוא נקרא 'הושענא רבה' - כלומר, הושע את יום נ"א שהוא רבה, דהיינו שהוא גדול וחשוב, כיון שהכל הולך אחר החיתום.

וצריך ביום זה להתעורר בתשובה גדולה ולהרבות בבקשות ותחנונים לפני ה' יתברך, וסימן לדבר, מאמר חז"ל (ברכות ט): 'אין נא' אלא לשון בקשה', כלומר שביום נ"א שהוא יום הושענא רבה כנ"ל, יש להרבות בתחנונים ובקשות.

והטעם לכך: משום שלפי דברי האר"י ז"ל (פרי עץ חיים, שער הלולב - פרק ד) בשלשה זמנים נידונים בני האדם: 'בראש השנה' - נכתב גזר דינו של האדם למשך כל השנה, ו'ביום הכיפורים' - נחתם גזר הדין בחותם ראשון הנקרא 'חותם הפנימי', ו'בליל הושענא רבה' בחצות הלילה - נחתם גזר הדין בחותם נוסף הנקרא 'חותם החיצון' (בבחינת 'חותם בתוך חותם'), ורק אז בעצם נגמר ונחתם גזר הדין.

יתר על כן מבואר בזוהר הקדוש (ויחי דף רכ ע"א), שגם אם חלילה נגזר על האדם בראש השנה גזר דין לא רצוי,

והרי בראש השנה יכתבון, וביום צום כיפור יחתמו, ונחתם כבר גזר דינו ואי אפשר לבטלה, וביום הושענא רבה נותן הקב"ה הטבעת לישראל ואומר להם שיחתמו בזה גזר דינם לטובה! בבחינת: 'שאל מה דבעית ואתן לך', והקב"ה מסכים אתם!

ונמצא שבהושענא רבה הקב"ה מסיר את 'הטבעת' ונותן אותה לכל יהודי, ויש בכחו לחתום בה כרצונו.

אך בוודאי כדי לזכות לכך, כדי לזכות שהקב"ה ימסור ביד האדם את הטבעת עליו להתכונן...

וכך אמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א (אמרי נועם מועדים, סוכות - מאמר ז):

היום השביעי של חג סוכות נקרא בפירובותינו הקדושים: 'הושענא רבה'.

הטעם הפשטי לכך: משום שביום זה נוהגים אנו להקיף את התיבה לאחר תפילת שחרית שבע פעמים (שלא כבשאר ימי החג שהקפנו בכל יום רק פעם אחת), ובכל הקפה והקפה אומרים כמה וכמה פעמים 'הושענא', ונמצא, אם כן, שאומרים ביום זה הרבה פעמים 'הושענא', ולכן יום זה נקרא 'הושענא רבה' שפירושו הושענא מרובה (כף החיים סופר, סימן תרסד - אות א).

להשתדל בכל הכח שלא להחמיץ חלילה את הלילה הקדוש הזה, אלא יאזור כגבר חלציו ויבוא לבית הכנסת ללמוד עם כל הציבור בשמחה ובהתלהבות, ואשריו ואשרי חלקו של אדם שיזכה שבליילה קדוש זה לא תיפול עליו תנומה אפילו רגע אחד.

והראוי ביותר הוא לערוך בלילה זה את סדר הלימוד המתוקן על פי דברי האר"י הקדוש, והיינו שבתחילת הלילה (עוד לפני חצות לילה) קוראים את ספר 'דברים' (הנקרא גם 'משנה תורה') כולו מתחילתו ועד סופו, וקריאה זו קודמת לכל שאר סדר הלימוד כיון שדוקא על ידי קריאתה נעשה עיקר התיקון הרוחני הראוי להיות ביום זה. ואחר כך, מעט קודם חצות לילה, אומרים קריאת שמע שעל המיטה עם כל הפסוקים הנלוים אליה אחריה.

ואחר כך קוראים מעט מדרשי חז"ל, ולאחר מכן את כל 'האידרא זוטא', וחותמים את סדר הלימוד בקריאת כל ספר התהלים, ומחלקים אותו לשבעה חלקים ולאחר כל חלק וחלק אומרים סליחות ומזכירים את זכותו של אחד משבעה כורתי הברית כדי שהיא תעמוד לנו בעת הזאת שנזכה כולנו לפיתקא טובה ומבורכת.

ואחר סדר הלימוד מתפללים שחרית ומוסף, ויש להתפלל אותם בהתלהבות גדולה ובכוונה יתירה הן מפני קדושת ומעלת יום הושענא רבה והן בכדי

והוא לא הספיק לבטלו בעשרת ימי תשובה, ואפילו לא ביום הכיפורים, ואפילו לא בליל הושענא רבה - בכל זאת עדיין יש לו תקנה, משום שאף על פי שבליל הושענא רבה נחתם גזר הדין כבר בחותם השני והסופי, אין הפתקים שבהם גזרי הדין יוצאים מבית המלך, מלכו של עולם, ונמסרים בידי שלוחי המלך להוציאם לפועל עד ליל שמיני עצרת (וראה גם בזהר הקדוש תרומה דף קמב ע"א).

לכן אם יזכה האדם ויספיק לעשות תשובה שלימה לפני ליל שמיני עצרת, דהיינו במשך יום הושענא רבה, עוד לפני שימסרו הפתקים, יוכל לפעול שיקרעו את אותו פתק שנכתבה ונחתמה בו הגזירה הבלתי רצויה ויזכה גם הוא לשנה טובה ומבורכת.

ומכיון שאיש מאתנו אינו יודע מה נגזר עליו בראש השנה, ומי יודע אם זכינו לעשות תשובה שלימה בראש השנה וביום הכיפורים, לכן מחוייבים אנו להתעורר בליל וביום הושענא רבה בתשובה גדולה ולהרבות בתפילות ובתחנונים לפני הקב"ה.

לכן מנהג ישראל הקדושים להיות ניעורים במשך כל ליל הושענא רבה ולעסוק בתורה ובתפילות ותחנונים כדי להמתיק את כל הדינים ולזכות שתימסר בידינו פיתקא טובה ומבורכת. וראוי לכל אדם

לפניו יתברך כבני מרון, ומי שנמצא צדיק לפניו בעת ההיא, נכתב ונחתם לחיים טובים לאלתר, ומי שנמצא רשע לפניו בעת ההיא, נכתב ונחתם למיתה לאלתר רח"ל, ומי שנמצא בינוני הרי הוא תלוי ועומד מראש השנה ועד יום הכיפורים, אם לחיים או למיתה, הכל תלוי בו.

וכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג הלכות א-ב), וזה לשונו: כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועוונות, מי שזכויותיו יתירות על עוונותיו צדיק, ומי שעוונותיו יתירות על זכויותיו רשע, מחצה למחצה בינוני...

ושיקול זה אינו לפי מנין הזכויות והעוונות אלא לפי גודלם, יש זכות שהיא כנגד כמה עוונות, שנאמר: "יען נמצא בו דבר טוב" (מלכים א' יד, יג), ויש עוון שהוא כנגד כמה זכויות, שנאמר: "וחוטא אחד יאבד טובה הרבה" (קהלת ט, יח), ואין שוקלין אלא בדעתו של א"ל דעות והוא היודע היאך עורכין הזכויות כנגד העוונות...

ועד אימתי תלויים הבינונים ועומדים? עד יום הכיפורים. וזאת כדי לאפשר להם לשוב אל ה' יתברך ולתקן את מעשיהם, ועל כן אם זכו ותיקנום כיאות, אשריהם ואשרי חלקם שביום הכיפורים מתמתקין כל הדינים מעליהם ונכתבים ונחתמין לחיים טובים, וההיפך ההיפך רח"ל.

שלא תתגבר על האדם העייפות והשינה מאחר שהיה ער כל הלילה, ויבוא חלילה לידי כמה טעויות בתפילה וברכותיה.

ובין שחרית למוסף, לאחר קיום מצות נטילת הלולב והנענועים בזמן קריאת ההלל, מקיפים את התיבה שעליה ספר תורה שבע פעמים, ואומרים הושענות, ובכל הקפה והקפה מזכירים את זכותו של אחד משבעת האושפיזין הקדושים (אברהם אבינו, יצחק אבינו, יעקב אבינו, משה רבינו, אהרן הכהן, יוסף הצדיק, ודוד המלך) כדי שזכותם תעמוד לנו בעת קדושה זאת.

וביתר הרחבה:

ה' יתברך זיכה אותנו להוציא לאור את סדרת הספרים הנפלאה חלב הארץ, ושם (חלק ו - עמוד 283) הארכנו לכתוב על יום הושענא רבה, ואנו נעתיק מעט משם, והרוצה בתוספת יעיין שם.

ה' יתברך ברוב רחמיו נתן לנו נ"א ימים של רחמים ורצון לפניו כדי שנחזור בהם בתשובה, ויפשפש כל אדם במעשיו, ואת אשר צריך לתקן יתקן, וישוב אל ה' יתברך בכל לבבו ובכל נפשו.

ותחילתם באלול, שכל שלשים הימים של חודש אלול נקראים ימי הרחמים והסליחות'. ואז, מגיע ראש השנה - היום שבו כל באי עולם עוברים

זה החג הנקרא 'שמחת תורה', כדי לתת עוד זמן אל החוטאים שישובו בתשובה ביום ההוא של הושענא רבה - יום אחרון של הלולב והסוכה, ואם ישוּבו יחזרו לקחת הפתקים מידם, ואם לאו אין עוד תקנה בתשובה מאז ואילך... ולכן נוהגים לומר סליחות אחר חצות ליל הושענא רבה קרוב לאשמורת הבוקר, אף על פי שנגמר הדין בחצות לילה הראשון...

גם צריך לזהר לכּוּן האדם דעתו במאוד מאוד בתפילת יום הושענא רבה, ובכל מעשיו ביום ההוא כיון שעדיין יש לו תקנה אז, כי אחר כך אין לו עוד תקנה כנ"ל.

ומכל האמור, יחרד האיש וילפת מקדושת עוצם מעלת זה הלילה, ויקדיש את כל כולו ללימוד התורה, ולתשובה שלימה, ויקבל עליו בכל מאודו עול מלכות שמים ועול תורה הקדושה. וכתבו רבותינו הקדושים שנכון לכל ירא ה' וחרד על דברו יתברך, להיזהר לטבול בזה הלילה. **ונכון להקדים הטבילה לפני הלימוד**, כדי שיהיה הלימוד עצמו בטהרה ובקדושה וביראת שמים. ואין זה כמו הלימוד של ליל חג השבועות שאז עיקר התיקון הוא דוקא בטבילה של עלות השחר, אם כי בזה הלילה עיקר התיקון הוא שהלימוד תורה והתפילות יעשו בקדושה וטהרה גדולה, ועל כן נכון הדבר שטבילת המקוה תיעשה קודם התחלת הלימוד ולא

והגם שביום כיפורים נכתבים פתקי הדין, הם עדיין לא נמסרין לידי הממונים על ביצוע גזר הדין, עד שיחתום הקדוש ברוך הוא חתימה נוספת וזהו הנקרא 'חותם בתוך חותם', וחותם זה הוא הנעשה בליל הושענא רבה.

כלומר אחר שנעשה חותם הפנימי שהוא החותם העיקרי בתפילת הנעילה של יום הכיפורים, נעשה בליל הושענא רבה החותם החיצון, ואחר שנעשים ב' חותמות אלו, אזי נמסר הפיתקא של כל אחד ביד הממונים על ביצוע גזר הדין...

והנה החותמת החיצונה של הושענא רבה, נעשית בעת חצות לילה, ואז תיכף אחר חצות לילה אתעדי צולמא מעל רישיהו דמאן דאתחתם למיתה ח"ו, ואז הוא זמן שיוצאים בני אדם לראות את הצלם באור הלבנה שזורחת אחר חצות. **ולכן נוהגים לעסוק בתורה בחצות לילה הראשון עד זמן זריחת הלבנה, וקוראים ספר 'אלה הדברים' הנקרא 'משנה תורה', וכיון בקריאתו זאת לעשות חותם המלכות שבה שהוא בגימטריא משנה על ידי קריאה זו.**

ואף על פי כן, אף על פי שנמסרו הפתקים ביד הממונים, לא ניתן להם רשות לפעול המשפט והעונש הכתוב באותם הפתקים עד יום שמיני עצרת (בארץ ישראל

מסילות אל הנפש

סוכות - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מלבד אשר נתבאר לעיל (שם) שהעיקר הגדול לזכות לכתר תורה

וקדושה, וכן לזכות להיות מקור להשראת השכינה על האדם באופן מתמיד, תלויה בעוצמת הטהרה אשר בנפשו של אדם, שהרי אין דבר המרחיק מנפש האדם את כל כחות החיצונים והמזיקים וכל שאר זיני בישי יותר מן המקוה, ואף גם מעמידו בכף זכות, מטהרו, ומקדשו, והופך אותו לכלי שרת ראוי ורצוי לפני השם יתברך.

על כן האיש הירא את דבר ה' יזהר וישמר לנפשו לבלתי יעבור עליו יום בימי חייו

בלי טבילה במקוה טהרה, ולכל הפחות בימים קדושים ונוראים כאלו כמו ליל ראש השנה, ערב יום הכיפורים, וליל הושענא רבה וכיוצא בהם, שבהם האדם נידון, שבודאי ראוי לכל בעל נפש להיראות לפני המלך בטהרה ובקדושה בעוד מלבושי נפשו רוחו ונשמתו זכים ומאירים ולא מזוהמים מזוהמת העוון שאין קשה ממנו...

באשמורת הבוקר כמו בליל חג השבועות (משנה ברורה, סימן תרסד - ס"ק ח).

והגם שמעיקר ההלכה אין הטבילה הנזכרת חובה לכל אדם, מכל מקום המעיין בדברי רבותינו בעלי פנימיות התורה ישכיל להבין, כי הטבילה בעתות הללו נחוצה היא ביותר למען תיקון נפשו של אדם בכלל, ולמען השגתו בתורה ובכל עניינים שבקדושה ובקרבת ה' בפרט, וכמבואר בטוב טעם ביחלב הארץ' (חלק ה, פרק יא - כל ענף א), עיין שם.

וכבר נודע שפעם נשאל הגאון המופלא, רבה של ירושלים רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א על אודות מעלת הטבילה במקוה טהרה מדי יום, והשיב: שאם יש בכחו של מקוה טהרה להפוך גוי גמור ליהודי, על אחת כמה וכמה שיש בכחו של מקוה טהרה לחולל פלאים בנפשו וברוחו של יהודי מבית ומחוץ.

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

לכל יהודי באשר הוא - יכול לזכות לקדושת הסוכה, ולזכות להשראת השכינה.

ג. היום השביעי של חג סוכות נקרא בפי רבותינו הקדושים: **'הושענא רבה'**. והטעם לכך כי יום זה הוא סיום החמישים ואחד (בי"א) ימי רצון שהקב"ה נתן לעם ישראל בחדש עליון לעשות בהם תשובה ושתתקבל תשובתם, ולכן

א. הטעם שהקב"ה ציוה אותנו על מצות סוכה דוקא בחדש תשרי, הוא, כי רק אחרי שעברו ימי הסליחות והתשובה, **ובני ישראל חזרו בתשובה על עבירות שבין אדם לחברו ופיסו וריצו איש את חברו**, הם מסוגלים לקבל את קדושת הסוכה.

ב. על ידי שיהודי זוכה לטהר את לבו מכל קנאה ושנאה, **ומוליד בלבו אהבה אמיתית**

הלילה. **ונכון להקדים הטבילה לפני הלימוד**, כדי שיהיה הלימוד עצמו בטהרה ובקדושה וביראת שמים. ואין זה כמו הלימוד של ליל חג השבועות שאז עיקר התיקון הוא דוקא בטבילה של עלות השחר, כי בזה הלילה עיקר התיקון הוא שהלימוד תורה והתפילות יעשו בקדושה וטהרה גדולה, **ועל כן נכון הדבר שטבילת המקוה תיעשה קודם התחלת הלימוד ולא באשמורת הבוקר כמו בליל חג השבועות.**

ז. הראוי ביותר הוא לערוך בלילה זה את סדר הלימוד המתוקן על פי דברי האר"י הקדוש, והיינו שבתחילת הלילה (עוד לפני חצות לילה) קוראים את ספר 'דברים' (הנקרא גם 'משנה תורה') כולו מתחילתו ועד סופו, **וקריאה זו קודמת לכל שאר סדר הלימוד כיון שדוקא על ידי קריאתה נעשה עיקר התיקון הרוחני הראוי להיות ביום זה.** ואחר כך, מעט קודם חצות לילה, אומרים קריאת שמע שעל המיטה עם כל הפסוקים הנלוים אליה אחריה.

ואחר כך קוראים מעט מדרשי חז"ל, ולאחר מכן את כל ה'אידרא זוטא', וחותרים את סדר הלימוד בקריאת כל ספר התהלים, ומחלקים אותו לשבעה חלקים ולאחר כל חלק וחלק אומרים סליחות ומזכירים את זכותו של אחד משבעה כורתי הברית כדי **שהיא תעמוד לנו בעת הזאת שנוכה כולנו לפיתקא טובה ומבורכת.**

הוא נקרא 'הושענא רבה' - כלומר, **הושע את יום נ"א שהוא רבה, דהיינו שהוא גדול וחשוב**, כיון שהכל הולך אחר החיתום. ולכן צריך ביום זה להתעורר בתשובה גדולה ולהרבות בבקשות ותחנונים לפני ה' יתברך.

ד. לפי דברי האר"י ז"ל בשלשה זמנים נידונים בני האדם: **בראש השנה** - נכתב גזר דינו של האדם למשך כל השנה, **וביום הכיפורים** - נחתם גזר הדין בחותם ראשון הנקרא 'חותם הפנימי', **ובליל הושענא רבה** בחצות הלילה - נחתם גזר הדין בחותם נוסף הנקרא 'חותם החיצוני' (בבחינת 'חותם בתוך חותם'), ורק אז בעצם נגמר ונחתם גזר הדין. **ולמרות שאז נחתם גזר הדין, עדיין יש בכחנו, על ידי תשובה, להטיב את החתימה.**

ה. מנהג ישראל הקדושים להיות ניעורים במשך כל ליל הושענא רבה ולעסוק בתורה ובתפילות ותחנונים כדי להמתיק את כל הדינים ולזכות שתימסר בידינו פיתקא טובה ומבורכת. **וראוי לכל אדם להשתדל בכל הכח שלא להחמיץ חלילה את הלילה הקדוש הזה, אלא יאזור כגבר חלציו ויבוא לבית הכנסת ללמוד עם כל הציבור בשמחה ובהתלהבות**, ואשריו ואשרי חלקו של אדם שיזכה שבלילה קדוש זה לא תיפול עליו תנומה אפילו רגע אחד.

ו. כתבו רבותינו הקדושים שנכון לכל ירא ה' וחרד על דברו יתברך, להיזהר לטבול בזה

בס"ד

הקבלת פני רבו

מורנו ורבונו

הרב **ישראל אברג'ל** שליט"א

בנו וממשיך דרכו של אבינו מו"ר
הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

בכל ימות חול המועד:

שיעור בוקר 7:30 שיעור ערב 18:00

בסוכת 'הצאיר לארץ'

רחוב חיל שריון 39, נתיבות

ביום ראשון ט"ז תשרי
לאחר השיעור בערב תתקיים
שנחת בית השואבה

ברוכים הבאים בשם ה'!

בס"ד

"אשרי הזוכים ליטול חלק בהילולת הצדיק"

במלאות 8 שנים לפטירתו של אבינו מו"ר
צ"ס"ע הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

ההילולה המרכזית

והכנסת ספר תורה

רחוב הקציר 666, נתיבות
יום חמישי כז' תשרי, ה'תשפ"ד

17:00 | 12.10.23

- סעודת מצוה כיד המלך • תכנית מיוחדת •
- תזמורת • הפתעות במהלך הערב •

וריד ספרים ענקי!

- ספרים חדשים -

- מתורת אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
- מוצרי יודאיקה • פריטי חובה לכל בית יהודי •

שעורי השבוע

מפי הרדה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

זמני שיעורי חול המועד סוכות

בסוכת בית הכנסת 'המאיר לארץ' רחוב חיל שריון 39, נתיבות

- 05:30 שחרית
- 07:30 - 9:00 שיעור
- 17:30 תפילת מנחה
- 18:00 - 19:30 שיעור
- 19:30 תפילת ערבית בשמחה

לאחר תפילת ערבית ניתן לעבור לפני הרב
לאמירת חג שמח ולברכת החג בשמחה
לא יתקיים מועד אחר לקבלת קהל אלא בערב

ברוכים הבאים בשם ה'

ערוצי מחלקת המדיה

של בית המדרש המאיר לארץ

 hameir-Laarets.org.il

  המאיר לארץ

 054-26-380-26

 08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

חג סוכות

ט"ו תשרי התשפ"ד

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
19:39	18:57	18:09	באר שבע
19:39	18:57	18:09	תל אביב
19:38	18:56	18:08	חיפה
19:40	19:04	18:00	אילת
19:53	19:09	18:12	ירושלים
		17:52	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

"מובא בתלמוד ירושלמי (סוכה פ"ה ה"א) שיונה הנביא היה מעולי הרגלים ודרכו היתה לשמוח שמחה גדולה בשמחת בית השואבה, ובזכות זה שרתה עליו רוח הקודש - ללמדך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח.

וכוננת חז"ל היא שמשמחת בית השואבה היו שואבים רוח הקודש לכל השנה. כשאדם שרוי בשמחה, השכינה באה אליו לבית, ואז אין לו מחלוקת לא עם אשתו ולא עם העובדים שלו ולא עם אף אחד אחר, וב"ה אין לו שום בעיה."

הפצת תורה חובקת עולם

היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכזית דיסקונט,

סניף 721 נתיבות, חשבון 23357

- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519

- בכל עמדות 'נדרים פלוס'